

– REGIONALVALG 2025, POLITISK NOTAT:

Styrket samarbejde om at løfte den Regionale Psykiatri

Psykiatrien er under stigende pres. Flere borgere har brug for hjælp, ventelisterne vokser, og mange patienter oplever brud i deres forløb, hvor de ikke får den rette behandling i tide eller falder ud af systemet. Samtidig er genindlæggelserne inden for 30 dage i psykiatrien stigende, hvilket tyder på, at alt for mange patienter ikke får et stabilt og sammenhængende behandlingsforløb. Psykiske lidelser har både store menneskelige konsekvenser og betydelige samfundsøkonomiske omkostninger.

Samtidig er der iværksat en række initiativer som led i 10-årsplanen for psykiatrien, og implementeringen af sundhedsreformen giver nye muligheder for at tænke psykiatrien og somatikken mere sammen – både fagligt og organisatorisk. Hvis udfordringerne med kapacitet, ventelister og manglende sammenhæng skal løses, kræver det, at de igangværende indsatser understøttes af konkrete partnerskaber, bedre koordinering og nye måder at organisere tilbuddene på, hvor offentlige og private kræfter samt civilsamfundet bringes i spil. Her har Regionspolitikkerne en rolle i løbende at holde fast i, at vi bedst løser udfordringerne i fællesskab, så flere aktører og kompetencer sætter i spil omkring borgerne i psykiatrien så flere hjælpes bedre videre.

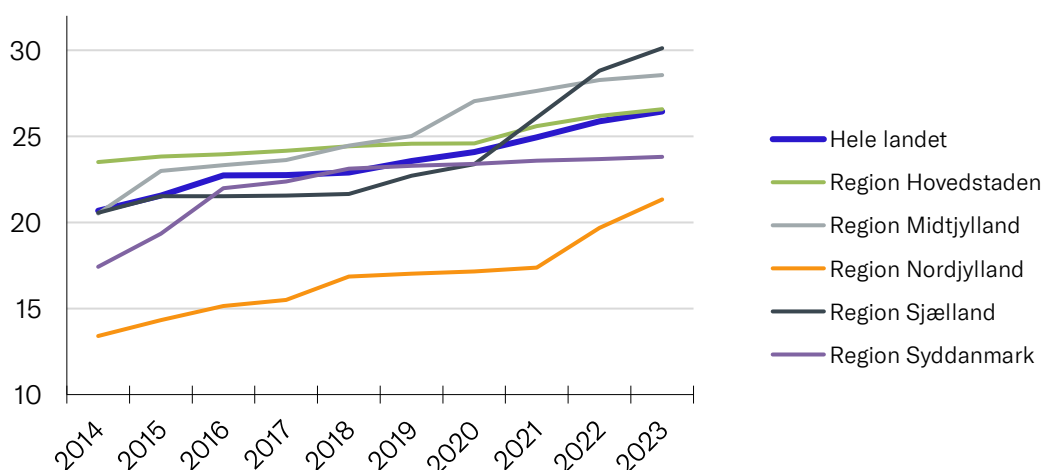
Brug den samlede kapacitet i behandlingspsykiatrien

Kapaciteten i behandlingspsykiatrien er presset, og der er brug for et styrket samarbejde i og omkring psykiatrien for at løfte den. Nye samarbejdsformer kan bringe behandling tættere på borgeren og sikre en bedre udnyttelse af ressourcerne. Ved at medtænke kapaciteten ikke-offentlige aktører samt trække på civilsamfundets erfaringer med frivillige indsatser, kan behandlingspsykiatrien styrkes, og borgerne kan få bedre støtte gennem hele deres forløb, herunder i brobygningen mellem det somatiske område, psykiatriske området og socialområdet.

Dansk Erhverv foreslår, at:

- Den nye rettighed til hurtig behandling i børne og ungdomspsykiatrien bør bruges som løfte-stang til at sikre effektiv udredning og behandling. Dette bør på sigt udvides til voksens psykiatrien også.
- Regionerne etablerer nære samarbejder i dialog med ikke-offentlige aktører, hvor behandling og støtte samles tættere på borgeren.
- Ikke-offentlige aktører inddrages for at øge kapaciteten og sikre hurtigere udredning og behandling. Dansk Erhverv anbefaler i forlængelse heraf, at der er fokus på at sikre ligeværdige aftaler med fokus på faglighed og kvalitet.
- Børn som pårørende får styrkede tilbud som en integreret del af behandlingspsykiatrien.

Andel akutte genindlæggelser (Genindlæggelser indefor 30 dage)

Kilde: Dansk Erhverv via Esundhed/Sundhedsdatastyrelsen. Værdi: Andel/procent.

Sundhedsstyrelsens faglige oplæg til en 10-årsplan for psykiatrien kom i januar 2022. Den er sidenhen blevet fulgt på af en række brede politiske aftaler på området. Dansk Erhverv bakker om en helhedsorientering implementering af aftalen.

Den nye sammenhængende patientrettighed i børne- og ungdomspsykiatrien fra forårsaftale 2025 indebærer, at børn og unge får ret til både at være påbegyndt udredt inden for 30 dage og at være i gang med behandling senest 60 dage efter henvisning.

Samtidig får unge mellem 18 og 24 år med angst og depression en ny rettighed til hurtig behandling – inden for 30 dage – med mulighed for frit valg, hvis regionen ikke kan levere i tide.

Styrk socialpsykiatrien og socialpsykiatriens aktører

Mange patienter har komplekse behov, hvor sociale og behandlingsmæssige indsatser indenfor både psykiatrien og somatikken skal gå hånd i hånd. Socialpsykiatrien består af indsatser og støtte tæt på borgerens hverdag og spiller en afgørende rolle for at skabe stabilitet og trivsel i det daglige liv. En styrket socialpsykiatri giver bedre mulighed for at støtte borgeren i eget hjem og nærmiljø og dermed forebygge forværring og behov for mere indgribende indsatser. Derfor er en styrkelse af socialpsykiatrien også en væsentlig del af et holistisk løft af den regionale psykiatri.

Socialpsykiatrien og dens aktører – kommunale, private og selvejende aktører samt civilsamfundet – bør inddrages som reelle samarbejdspartnere i udviklingen af socialpsykiatrien. Et tættere samarbejde kan skabe fleksible og tilgængelige løsninger, som adresserer både de psykiske og sociale udfordringer, og sikre et sammenhængende borgerforløb.

Dansk Erhverv foreslår, at:

- Den ikke offentlige socialpsykiatri inddrages som fast partner i udvikling af tilbud og (strategiske) indsatser, f.eks. i forhold til borgere med dobbeltdiagnoser.
- Partnerskaber mellem kommuner, regioner, private og selvejende aktører samt civilsamfundet styrkes for at sikre fleksible tilbud.
- Kompetenceløft i hele socialpsykiatrien prioriteres, så den kan bidrage mere aktivt til sammenhængende patientforløb.

Skab sammenhæng, bedre samarbejdsformer og sikre overgange

Mange patienter har komplekse behov, hvor sociale og behandlingsmæssige indsatser skal gå hånd i hånd. Særligt borgere med dobbeltdiagnoser oplever, at systemet ikke hænger godt nok sammen, fordi socialpsykiatrien og behandlingspsykiatrien ofte arbejder adskilt.

Socialpsykiatrien og dens aktører – kommunale, private og selvejende aktører samt civilsamfundet – bør inddrages som reelle samarbejdspartnere i udviklingen af nye tilbud. Et tættere samarbejde kan skabe fleksible og tilgængelige løsninger, som adresserer både de psykiske og sociale udfordringer.

Dansk Erhverv foreslår, at:

- Nye samarbejdsmodeller mellem de forskellige aktører etableres for at sikre sammenhængende forløb.
- Overgangen fra børne- til voksenpsykiatrien styrkes med overlappende forløb og tæt koordinering mellem aktørerne.
- Gribe digitaliseringens muligheder, herunder at datadeling gøres lettere gennem justeret lovgivning og fælles digitale standarder, der understøtter kvalitet på tværs af aktører.
- Dialogen og samarbejde med civilsamfundet om at nå ud til borgere med få ressourcer styrkes. Her har civilsamfundet har kontakthaler, kompetencer og stor viden, som det kan være en stor gevinst at gøre brug af.
- Styrke dialogen og samarbejde med den voksende gruppe af private, og forsikringsejede sundhedstilbud, og fokus på at nedbryde siloer.

Udredningsret bliver ikke overholdt. Rigsrevisionen fandt i 2024, at udredningsretten er i 70 procent af forløbene i børne- og ungdomspsykiatrien *ikke* blevet overholdt. 27.000 børn og unge fra 2019 til 2022 *ikke* er blevet udredt indenfor de 30 dage, som de ellers har ret til i børne- og ungdomspsykiatrien.

Samtidig har regionerne i 63 procent af forløbene *ikke* informeret patienterne om deres ret til hurtig udredning, som de ellers er forpligtet til.

Potentiale for arbejdsudbudseffekt af bedre psykiatri. Forebyggelse, rettidig og bedre behandling og recovery i psykiatrien rummer også et potentiale til at styrke arbejdsudbudet og tættere arbejdsmarkedstilknytning. F.eks. viser en analyse fra Dansk Erhverv fra 2025 at Skizofreni trækker samlet 12.663 fuldtidsbeskæftigede personer ud af arbejdsstyrken

En tidligere registeranalyse fra Dansk Erhverv har endvidere vist, at der i forlængelse heraf også er en arbejdsudbudspotentiale blandt pårørende til borgere med Skizofreni.